Raadsinformatiebrief

Onderwerp: Drie decentralisaties

Informatie voor de raad, ter kennisgeving.

Burgemeester en wethouders van Bergen,
De secretaris, De burgemeester,

Datum, januari 2014.

Samenvatting

In deze raadsinformatiebrief informeren wij u over de belangrijkste ontwikkelingen in de drie decentralisaties: jeugd, participatie en AWBZ/Wmo. Alle drie zijn ze nog volop in ontwikkeling en soms zijn zelfs de landelijke kaders nog niet duidelijk. Desondanks sorteren we voor op de taken die op ons af komen. Doen we dit niet, dan komen we in 2014 tijd te kort om onze opdracht goed te organiseren.

Vanwege de omvang en complexiteit van decentralisaties wordt nauw samengewerkt met de zeven gemeenten in Noord-Limburg. Op dit moment wordt gesproken over een mogelijke juridische samenwerkingvorm. Daarnaast zijn inkoop en vervoer belangrijke thema's.

Over **jeugd** wordt u in februari uitgebreid geïnformeerd door het beleidskader jeugd. Dit is een notitie met daarin de beleidsuitgangspunten en kaders die we voor de jeugdzorg gaan hanteren.

In de **participatie** is onlangs de koers op een aantal punten bepaald, zoals het organiseren van één werkgeversservicepunt, het bundelen van de budgetten in de volwasseneneducatie en de vernieuwing in de sociale werkvoorziening. Over de uitvoering van het Bijstandsbesluit zelfstandigen zijn de zeven gemeenten het nog niet helemaal eens.

Voor de decentralisatie **AWBZ/Wmo** geven we een aantal hoofdpunten uit de nieuwe wet. Deze is overigens nog niet vastgesteld en blijkt nog steeds aan verandering onderhevig. Niet zo lang geleden heeft de staatssecretaris besloten om de persoonlijke verzorging niet te decentraliseren naar de gemeenten.
In deze raadsinformatiebrief geven we u een overzicht van de sturingsinstrumenten die we kunnen inzetten.

Tenslotte ziet u per decentralisatie een voorlopige **planning** op hoofdlijnen. We geven inzicht in de momenten waarop u als raad besluiten neemt. Daarnaast informeren wij u ook over de college planning, zodat u inzicht hebt in de onderwerpen die daar geregeld worden.

Inhoudsopgave van deze raadsinformatiebrief is:

1. Regionale ontwikkelingen
2. Jeugd
3. Participatie
4. AWBZ/Wmo

Bijlage 1 Voorlopige planning Jeugd
Bijlage 2 Voorlopige planning Participatie
Bijlage 3 Voorlopige planning AWBZ/Wmo

1. Regionale ontwikkelingen

Decentralisaties en regionale samenwerking: naar een nieuwe juridische vorm.
Vanwege de complexe en grote operatie die de drie decentralisaties zijn, werken de zeven gemeenten in de regio Noord-Limburg intensief samen. Op dit moment zijn we in een fase beland waarin wordt onderzocht hoe de samenwerking een juridische vorm kan krijgen.
Mogelijkheden van samenwerking zijn de (modulaire) gemeenschappelijke regeling, een coöperatieve vereniging of het bovenlokale wordt uitgevoerd door de centrumgemeente. Vanuit de inhoud wordt bekeken welke optie de meeste voordelen biedt, waarbij ook de lokale invulling gewaarborgd kan blijven. Het bestuurlijk overleg van de 3D's (drie decentralisaties) heeft zich voorgenomen om in februari tot een principekeuze te komen. In mei of juni wordt de keuze voorgelegd aan de afzonderlijke raden.

In de periode januari tot maart 2014 gaat de provincie invulling geven aan de 'Toets kwaliteit lokaal bestuur' (uitwerking van de 'Koersnotitie bestuurlijke organisatie 2013-2015). Dit leidt tot een 'foto' van alle Limburgse gemeenten met bijzondere aandacht voor de manier waarop de kwaliteit en continuïteit van dienstverlening in de decentralisaties door gemeenten is geborgd. Gemeenten kunnen de uitkomsten meenemen in hun nieuwe collegeprogramma's.

Inkoop: strategie bepalen voor inkoop in de decentralisaties.
In de nabije toekomst gaat de gemeente steeds meer inkopen op het gebied van jeugd, participatie en Wmo. Gemeenten hebben nog te weinig kennis en ervaring met het meer commercieel getint opdrachtgeverschap in deze omvang.
In de regio Noord-Limburg is een werkgroep samengesteld die zich bezig houdt met 'opdrachtgeverschap in het sociale domein'. Deze werkgroep formuleert een advies voor de strategie van inkoop en legt deze voor aan de colleges. Het college is bevoegd om deze strategie vast te stellen.

Vervoer
Wij worden verantwoordelijk voor vervoer van mensen, als *onderdeel van een vraag naar ondersteuning*. Deze verantwoordelijkheid heeft twee kanten. Wij staan aan de lat voor de beschikbaarheid en toegankelijkheid van aangepast vervoer. Een effectieve en efficiënte inrichting van het vervoer is een van de onderwerpen die op (boven)regionaal niveau verkend worden. Waar mogelijk vindt bundeling en integratie van vervoer van verschillende klantgroepen plaats.
Daarnaast worden wij verantwoordelijk voor het inzetten van vervoer als maatwerkvoorziening (een ondersteuningsoplossing op individueel niveau).

Communicatie: regionaal en lokaal
In de regio is afgesproken geen gezamenlijke campagne te voeren op het gebied van de decentralisaties. Iedere gemeente kan op zijn eigen manier de communicatie met de burgers opzoeken. Desondanks wordt gezamenlijk opgetrokken als het gaat om regionale thema's. Denk hierbij bijvoorbeeld aan berichten over massaontslagen of de onrust onder ouders als het gaat om de zorg aan hun kind. De gemeenten hebben afgesproken hierin één boodschap naar buiten te brengen. De coördinatie gebeurt door de regionale werkgroep communicatie.

In Bergen is de communicatie vooral aan de orde bij specifieke onderwerpen, zoals een sociaal dorpsteam of dorpsdagvoorziening. Daarover vinden gesprekken plaats met dorpsraden en burgers. In de dorpenronde besteden wij aandacht aan de 'participatiemaatschappij' en wat dat concreet voor het dorp betekent.
Ook kijken we naar sprekende voorbeelden van eigen kracht, die een plek krijgen op de gemeentelijke pagina en/of website. In Bergen gebeurt namelijk al veel op eigen kracht!

2. Jeugd

Beleidskader decentralisatie jeugdzorg: beleid vastleggen op lokaal/regionaal niveau
In februari leggen wij het beleidskader aan u voor. Hierin staan de beleidsuitgangspunten en kaders die we voor de jeugdzorg gaan hanteren. Twee belangrijke rode draden in het plan zijn: 'het gezin heeft de regie' en 'het gezin ondersteunen'.

Nieuwe taken
In onderstaand overzicht is in één oogopslag te zien welke taken er naar ons toekomen.

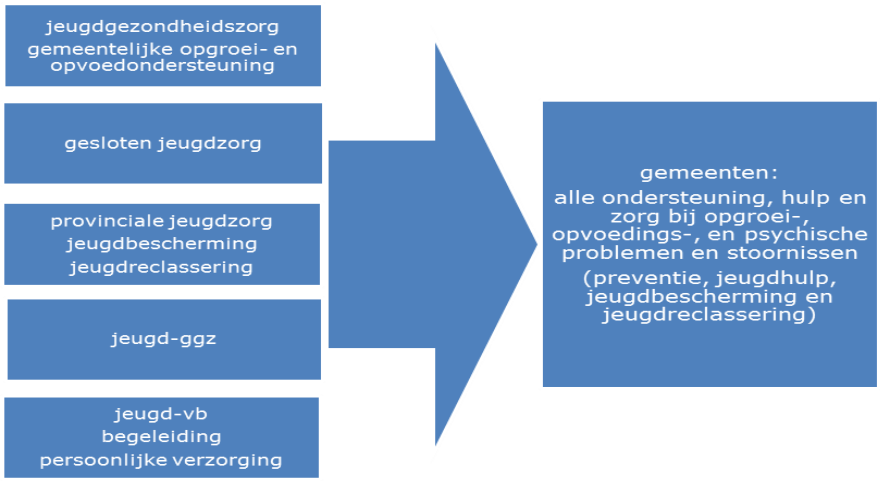

Afkortingen:
Ggz: geestelijke gezondheidszorg
Vb: verstandelijke beperking

Uitgangspunt: ruimte om te groeien
Uitgangspunt in de jeugdzorg is en blijft ook in de toekomst dat kinderen alle ruimte krijgen om zich op een veilige manier te ontwikkelen en hun talenten te kunnen ontplooien. Hierin spelen ouders als eerstverantwoordelijke de belangrijkste rol. De school, de naschoolse opvang, de vereniging, de buurt en zorg- en welzijnsorganisaties zijn belangrijke partners; samen leggen ze een goede basis voor een zelfstandig leven. Als het even niet lukt bieden we ondersteuning, zo dichtbij mogelijk, het liefst thuis. De ondersteuning is er op gericht om zo snel mogelijk weer zelfstandig verder te kunnen.

Planning
De decentralisatie jeugd krijgt vooral op regionaal niveau vorm. Dit regionaal traject loopt goed op schema. Lokaal krijgt jeugdzorg vorm via het sociale dorpsteam en de dorpsdagvoorzieningen. De relatie met de andere decentralisaties wordt hierin gelegd. In de vorige raadsinformatiebrief hebben we u daar al over geïnformeerd. Verderop in deze brief leest u ook meer informatie over het sociale dorpsteam (AWBZ/Wmo).

In de bijlage vindt u de voorlopige planning van de decentralisatie Jeugd. De planning hangt af van diverse ontwikkelingen op landelijk en regionaal niveau. Ook is de planning in sommige gevallen afhankelijk van betrokken partijen.

3. Participatie

In december 2013 hebben de portefeuillehouders in de regio Noord-Limburg de koers uitgezet voor de Participatiewet. De hoofdlijnen van die koers zijn als volgt.

Samenwerking in de werkgeversdienstverlening
De regio gaat samenwerken in de werkgeversdienstverlening samen met het UWV en de Wsw-bedrijven. Hier zijn de volgende uitgangspunten afgesproken:

a. Eén regionale profilering in de vorm van één werkgeversservicepunt;
b. Eén gezamenlijk klantenbestand in Noord Limburg;
c. Integrale aanpak, hetgeen inhoudt dat ook economische zaken, vergunningen e.d. betrokken worden bij de werkgeversdienstverlening;
d. Er is ruimte voor zowel lokale als regionale targets;
e. Eén vast accounthouder per werkgever, die de relatie “breed” oppakt;
f. Concentratie op werk en niet op sociale activering;
g. Organisatievorm dient eenvoudig te worden gehouden, zodat slagvaardig te werk kan worden gegaan.

Uitwerking van deze uitgangspunten gebeurt in een businesscase, die start in januari 2014.

Verdeeldheid over uitvoering Bijstandsbesluit zelfstandigen
Over de uitvoering van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz) blijven de gemeenten verdeeld. Afgesproken is dat in ieder geval de gemeenten Venlo/Venray/Bergen/Gennep de brede samenwerking hierin gaan zoeken, waarbij het streven is om dit per 1 april 2014 gezamenlijk uit te voeren. Horst a/d Maas, Beesel en Peel en Maas kunnen dan mogelijk op een later tijdstip eventueel aanhaken.

Bundeling van budgetten voor de uitvoering van de volwasseneneducatie
Voor de uitvoering van de Wet educatie beroepsonderwijs (volwasseneneducatie) worden de afzonderlijke gemeentelijke middelen al vanaf 2013 regionaal ingezet. Het gaat hierbij om een totaal budget van - in 2014 - € 987.000,--. 75% van dit budget wordt ingezet voor die mensen waarbij de scholing ook daadwerkelijk bijdraagt aan (verhogen van) participatie en re-integratie (dus eigen gemeentelijke doelgroepen, zoals mensen in de bijstand, Wajongers of Wsw-ers). De overige 25% worden dan ingezet voor deelnemers waarbij participatie en re-integratie niet het directe uitgangspunt vormen.

Nieuwe koers sociale werkvoorziening (WAA)
In oktober hebt u kennis gemaakt met de nieuwe interim-directeur van de WAA. Hij heeft nadrukkelijk de opdracht gekregen om in januari 2014 een businesscase te presenteren ten aanzien van de nieuwe koers van de WAA. Bij het ter perse gaan van deze nieuwsbrief is die businesscase nog niet klaar. U wordt daarover nog afzonderlijk geïnformeerd.

Planning
De koers die hierboven beschreven is, is vooral regionaal. Deze samenwerking loopt goed en er worden voldoende stappen gezet. Lokaal moet de verbinding gelegd worden met de andere decentralisaties (in het sociale dorpsteam en dorpsdagvoorziening, zie ook Jeugd en AWBZ/Wmo).

De planning voor de Participatiewet treft u aan in de bijlage. Ook hier merken we op dat het een voorlopige planning is, afhankelijk van diverse ontwikkelingen.

4. AWBZ/Wmo

De nieuwe Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is nog niet vastgesteld. De concepttekst is voor advies ingediend bij de Raad van State en is ook gepubliceerd. Sindsdien hebben er toch nog veranderingen plaatsgevonden. Niet alles daarvan is al openbaar en/of bekend.

Persoonlijke verzorging niet naar gemeenten
De belangrijkste wijziging van de concepttekst is het niet overgaan van de persoonlijke verzorging naar de gemeenten. Persoonlijke verzorging is bijvoorbeeld hulp bij het wassen of douchen, hulp bij beweging (wisselligging, verplaatsen). Maar ook hulp bij medicijngebruik (tabletten, zetpillen, oogdruppels, zalven), hulp bij cathetergebruik (legen van urinezakjes, maagzakjes) en het schoonhouden van bijvoorbeeld een stoma vallen onder persoonlijke verzorging. Deze functie gaat naar de zorgverzekeraars.

Concreet betekent dit o.a. dat de wijkverpleegkundige betaald gaat worden door de zorgverzekeraars. Deze wijkverpleegkundige zou onderdeel worden van het sociaal dorpsteam, ook financieel gezien. Nu ontstaat er een ongewenste knip in financiering. Het bieden van inhoudelijk maatwerk op individueel niveau komt door deze maatregel ook onder druk te staan; de wijkverpleegkundige kan zelf indicaties stellen, eventueel zonder afstemming met het dorpsteam. Het is noodzakelijk over de inzet en beschikbaarheid van een wijkverpleegkundige goede en heldere afspraken te maken met de zorgverzerkeraars. Dit gebeurt o.a. in het kader van het convenant dat is gesloten tussen Venlo, Beesel, Bergen en VGZ/zorgkantoor, maar ook op regionaal niveau van zeven gemeenten wordt hierover gesproken (planning: gesprek met zorgverzekeraar en alle gemeenten in januari/februari).

De maatregel van de persoonlijke verzorging betekent een kleinere acteerruimte voor gemeenten: minder mogelijkheden om te komen tot slimme combinaties en efficiënter organiseren waarmee bezuinigingen kunnen worden opgevangen. Gemeenten vinden dat de grote bezuinigingen van het kabinet van 25% op de begeleiding en 40% op de huishoudelijke hulp hierdoor niet meer te realiseren zijn.
Overleg met de staatssecretaris en de VNG loopt nog (d.d. december 2013).

Hoofdlijnen van de nieuwe Wmo
De inhoud van de huidige Wmo blijft grotendeels gehandhaafd. De terminologie verandert wel en daarbij zien we ook een wat andere uitleg ontstaan.
De indeling in negen prestatievelden (zoals leefbaarheid, jeugd, mantelzorgers enz.). zien we niet meer terug. In de nieuwe wet spreken we over algemene voorzieningen (was: collectieve voorzieningen) en maatwerkvoorzieningen (was: individuele voorzieningen). De ‘compensatieplicht’ verdwijnt (de plicht van de gemeente om mensen te ´compenseren´ in hun beperkingen). Daarvoor in de plaats krijgen we de opdracht om ‘maatschappelijk te ondersteunen’.
De concrete uitwerking en betekenis van deze opdracht zal in de praktijk gaan blijken, ook op basis van jurisprudentie die gaat ontstaan.

*In de nieuwe Wmo krijgt de gemeente de **opdracht** om burgers die beperkt zelfredzaam zijn en/of beperkt kunnen participeren, **maatschappelijk te ondersteunen.***

Voor zover nu bekend verdwijnen straks uit de AWBZ o.a. de functies begeleiding (inclusief vervoer) in groepsverband en individueel, kortdurend verblijf (inclusief vervoer) en individuele onafhankelijke cliëntondersteuning (nu uitgevoerd door MEE). Voorbeelden van begeleiding in de AWBZ zijn logeerhuizen, dagactiviteiten en vakantieactiviteiten voor mensen met een verstandelijke beperking, woon- en thuisbegeleiding.
Gemeenten krijgen via de Wmo de opdracht hiervoor passende (andere) oplossingen voor te bedenken.

Niet alle extramurale begeleiding (begeleiding buiten instellingen, dus in het dorp) komt over naar de Wmo. Begeleiding jeugd tot 18 jaar gaat van AWBZ naar de nieuwe Jeugdwet. Begeleiding als *onderdeel van behandeling* gaat naar de Zorgverzekeringswet.

Sturingsinstrumenten voor de gemeente
Het is niet de bedoeling de functies uit de AWBZ op dezelfde manier in de Wmo te gaan uitvoeren. Het denken in doelgroepen en beperkingen, prestaties en functies wordt losgelaten. Hier tegenover staat het versterken van de eigen kracht van de inwoners.

Meer eigen kracht en onderlinge betrokkenheid
Eigen kracht, eigen verantwoordelijkheid, eigen sociaal netwerk en het versterken van vrijwillige inzet van burgers. De gemeente ondersteunt alleen die mensen die het echt zelf niet meer kunnen, ondanks inzet van hun sociale netwerk. Dit betekent dat bij vragen om ondersteuning hierop nadrukkelijk gestuurd gaat worden. Een ontwikkeling die nog niet volledig ingeburgerd is, niet bij inwoners en soms ook niet bij de gemeente zelf. Deze rolverandering kost tijd en alertheid.

Toegankelijke algemene voorzieningen
Naarmate er meer algemene voorzieningen zijn (vrij toegankelijk voor iedereen, bijvoorbeeld een inloop), die ook toegankelijk zijn voor mensen met een beperking, zal er minder behoefte zijn aan (duurdere) maatwerkvoorzieningen. Door het faciliteren en/of (mede)organiseren van algemene voorzieningen kunnen we dus de kosten van maatwerkvoorzieningen omlaag brengen.

Inzet op preventie
Uit onderzoek blijkt dat voorkomen beter is dan genezen en ook nog goedkoper. Door tijdig signalen op te pakken en mensen (als het nodig is) te ondersteunen om het zelf te kunnen redden of het netwerk er omheen te versterken kan duurdere inzet voorkomen worden. Dit vraagt een andere werkwijze van professionals en een sterke verbinding tussen de professional en het informele netwerk.

Verbetering van efficiency en effectiviteit van de ondersteuning
In het sociaal dorpsteam gaat we werken met 1 gezin, 1 plan, 1 regisseur. Ieder huishouden krijgt 1 aanspreekpunt. Deze coördineert de ondersteuning en afstemming, zodat er geen overlap plaatsvindt en dure dubbelingen worden voorkomen.

Realiseren van gezonde financiële prikkels
Op dit moment zitten in de financiering van zorg verkeerde prikkels: hoe meer een zorgaanbieder zorg levert, hoe groter zijn omzet is. Dit leidt tot een groter zorgaanbod en zorgconsumptie. Beter is het om financiële prikkels te geven op het beperken van zorgaanbod, het bevorderen van het vinden van creatieve en goedkope oplossingen en minder bureaucratie.
In de inkoop willen we hierover nadrukkelijk afspraken maken met leveranciers.

Stand van zaken sociaal dorpsteam
De voorbereidingen voor het sociaal dorpsteam in Bergen zijn in volle gang. In een notitie zijn de belangrijkste uitgangspunten en keuzes geformuleerd. Zo gaan we uit van 1 sociaal dorpsteam voor de gehele gemeente, dat bestaat uit een klein team van generalisten (mensen die vanuit een brede blik het eerste gesprek ingaan). Zoals hierboven omschreven is benutten van eigen kracht en netwerk van de vrager het uitgangspunt. Dit vraagt een omslag in denken en handelen van iedereen die erbij betrokken is.
De planning is om in maart/april daadwerkelijk te starten met het sociaal dorpsteam. Op dit moment vinden gesprekken plaats met zowel professionals/instellingen en dorpsraden om de nadere invulling van het dorpsteam te bespreken.

Planning
Op regionaal niveau vindt afstemming en uitwisseling plaats over een aantal onderwerpen uit de AWBZ/Wmo (hulp bij het huishouden, vervoer, zorg over de gemeentegrens e.d.). Veel gebeurt echter lokaal. De voorbereidingen lopen, de concrete uitvoering dient in het komende jaar zijn beslag te krijgen. Dit betekent een flinke investering van tijd op alle niveaus van onze organisatie.
In de bijlage vindt u voor de AWBZ/Wmo een concept planning. In de loop van 2014 kunnen afwijkingen plaatsvinden.

BIJLAGE 1 **Voorlopige planning decentralisatie Jeugd** **Raadsinformatiebrief januari 2014**

Planning RAAD 2014													
Onderwerp	**Toelichting**	**jan**	**feb**	**mrt**	**apr**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug**	**sept**	**okt**	**nov**	**dec**
Vaststellen beleidskader jeugdzorg	Vormt kader voor uitvoeringsplan												
Verordening jeugdzorg													

Planning COLLEGE 2014													
Onderwerp	**Toelichting**	**jan**	**feb**	**mrt**	**apr**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug**	**sept**	**okt**	**nov**	**dec**
Vaststellen beleidskader jeugdzorg	Vormt kader voor uitvoeringsplan												
OOGO Jeugdzorg-passend onderwijs	Instemmen onder-steuningsplan en beleidskader												
Crisisdienst	Voorstel inrichting crisisdienst												
Gedwongen kader	Voorstel inrichting gedwongen kader												
Pleegzorg	Voorstel inbedding pleegzorg in nieuwe stelsel												
Uitvoeringsplan 2015	Lokale uitvoering op basis van beleidskader												
Jeugd-GGZ	Voorstel inkoop en inbedding in nieuwe stelsel												
Licht Verstandelijk Beperkten	Voorstel positie en inbedding jeugd-LVB in jeugdstelsel												
Verordening jeugdzorg													

BIJLAGE 2 Voorlopige planning decentralisatie Participatie **Raadsinformatiebrief januari 2014**

Planning RAAD 2014													
Onderwerp	**Toelichting**	**jan**	**feb**	**mrt**	**apr**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug**	**sept**	**okt**	**nov**	**dec**
Beleidsplan Participatiewet	Kaderstellende notitie												
Verordeningen vaststellen	Beleidskader vastgelegd in beleidsregels												
Vaststellen regionaal arbeidsmarktbeleid													
Planning COLLEGE 2014													
Onderwerp	**Toelichting**	**jan**	**feb**	**mrt**	**apr**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug**	**sept**	**okt**	**nov**	**dec**
Werkgeversdienstverlening	Regionale werkgroep												
Werknemersdienstverlening	Regionale werkgroep												
Keuze loonwaardebepalings-syteem	Regionale werkgroep												
Beleidsnotitie Wajong	Uitvoerend / regionale werkgroep												
Beleidsnotitie beschut werk	Uitvoerend / regionale werkgroep												
Notitie uitvoering BBZ in regionale samenwerking	Uitvoerend / regionale werkgroep												
Notitie onderwijs - arbeidsmarkt	Regionale werkgroep												

BIJLAGE 3 Voorlopige planning decentralisatie AWBZ/Wmo **Raadsinformatiebrief januari 2014**

Planning RAAD 2014													
Onderwerp	**Toelichting**	**jan**	**feb**	**mrt**	**apr**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug**	**sept**	**okt**	**nov**	**dec**
Vaststellen beleid hulp bij huishouden	Nodig om inkoop traject tijdig te starten												
Wmo beleidsplan	Kaderstellende notitie												
Wmo verordening													
Planning COLLEGE 2014													
Onderwerp	**Toelichting**	**jan**	**feb**	**mrt**	**apr**	**mei**	**juni**	**juli**	**aug**	**sept**	**okt**	**nov**	**dec**
Inkoopstrategie 3D	Regionale werkgroep												
Sociaal dorpsteam	Start met uitvoering												
Dorpsdagvoorziening	Start met uitvoering												
Meldpunt huiselijk geweld/kindermishande-ling (AMHK)	Relatie met Jeugdwet, gerealiseerd per												
Inkoop huishoudelijke hulp nieuwe stijl	Beschikbaar per 1-1-2015												
Inkoop vervoer voor Wmo gebruikers	Beschikbaar per 1-1-2015												
Inkoop begeleiding voor Wmo gebruikers	Beschikbaar per 1-1-2015												
Overgangsregeling/her-beoordelingen	Gesprekken ge-voerd en beschik-kingen afgegeven voor 1-1-2016												
Zorg over de gemeentegrens	Regionale afstemming												
Afstemming/afspraken met zorgverzekeraar over diverse financiering	Regionale werkgroep, convenant												